

XVIII. ÉVFOLYAM
2018. DECEMBER

ÉTA-HÍREK

Az adomány-
kérés
technikái

Mérföldkövek,
amelyek megvál-
toztatják a világot

Negyven évnyi
hűség
egy helyen

Tanulmányút
az Egyesült
Államokban

Címlapképünk: Mézes Miskolc – Szimbiozis Alapítvány

Elismerés a Strázsa Tanyának

A Strázsa Tanya csapata, balról jobbra a szövetkezet vezetői:
Német Csaba és Németné Horváth Beáta

Az Országos Foglalkoztatási Alap (OFA) nemzetközi konferenciát és vásárt rendezett a Gellért Szállóban november 14-én, hogy ezzel is fölhívja a figyelmet a társadalmi vállalkozásokra.

Nem olyan régi ez a fogalom nálunk, és még az e szektorról írók is kissé eltérően írják le a jellemzőit. Abban viszont mindegyik szakember

megegyezik, hogy a társadalmi vállalkozóknak küldetésük van, vállalkozásukkal valamilyen társadalmi problémára adnak választ, és nem a profitra törekednek. Az előadásokat hallgatva, jó volt megtudni, hogy az utóbbi években hazánk is felzárkózott a nyugati országok mellé a társadalmi vállalkozások támogatása terén, felismerve, hogy helyben könnyebben

megoldható egy-egy probléma, mint „fentről”. A Bulgáriából érkezett előadó azt mondta: irigyli a magyarokat, hogy már itt tartanak, ők még csak most kezdik.

Azok a vállalkozók, vagy leendő vállalkozók, akik az OFA *Hozzáadott Helyi Érték Díjának* pályázatára jelentkeztek, mind-mind „probléma-megoldó” vállalkozást vezetnek, vagy épp annak megvalósításán dolgoznak. A díjat 2015-ben adták át először. Idén jelentkeztek eddig a legtöbben, ami azt bizonyítja, hogy öröndetesen szaporodik a társadalmi vállalkozások száma. A díj a vállalkozások elismerése, az a munka, amelyet a közösségért végeznek. Az ezzel járó médianyilvánosság pedig segíti őket.

Nagy örömünkre az ÉTA három tagszervezete is a jelöltek között volt: a Fény Felé Alapítvány (Debrecen), a Búzavirág Alapítvány (Vámosújfalú) és a Strázsa Tanya (Kisújszállás). A végső szavazásnál a *Legjobb szolgáltató társadalmi vállalkozás* kategóriában a Strázsa Tanya Turisztikai Szolgáltató Közhasznú Szociális Szövetkezet nyert. Gratulálunk, és további sikereket kívánunk.

– czy –

Jó gyakorlatok bemutatása

Az FSZK Nonprofit Kft. TÁRS Projektje bemutatja a foglalkoztatás területén tapasztalt jó gyakorlatokat. A bemutatott civil szervezetek között ott vannak az ÉTA Szövetség tagjai is: a mezőberényi Napsugár Gondozási Központ (fenntartója a Mécses Szolgáltató Közösség Egyesülete), a miskolci Szimbiózis Alapítvány, a vámosújfalui Búzavirág Alapítvány és a csömöri Összefogás az Egyenlő Esélyekért Közhasznú Nonprofit Kft. (<http://fszk.hu/szakmai-tevekenysegek/komplex-rehabilitacio/jo-gyakorlatok/>)

A Foglalkoztatási munkacsoport várja azon szervezetek jelentkezését, amelyek: „szeretnék megosztani tudásukat, tapasztalataikat és jó gyakorlataikat annak érdekében, hogy minél több fogyatékos ember kapjon lehetőséget a munkavállalásra és a fejlődésre.” Jelentkezni itt lehet: zentai.anita@fszk.hu.

Németh Márta, a Búzavirág Alapítvány vezetője

„SZÜMA információ”

Tájékoztatom minden tagszervezetünket, hogy a SZÜMA Kft.-vel több éve tartó együttműködési megállapodásunkat 2018. november 30-i hatállyal felbontottuk. Ezért kérem, ha bárhol az országban sárga színű ruhagyűjtő konténer látható ÉTA emblémával és elérhetőséggel, jelezzétek ezt az ÉTA ügyvezetésének. A SZÜMA Kft.-nek végső határidőként 2018. december 31-ét határoztuk meg, hogy konténeireiről levegye szövetségünk összes elérhetőségét. Következésképp elhatárolódunk minden további, a SZÜMA Kft. által fenntartott ruhagyűjtő konténer, és a konténer körüli bonyodalomtól, konfliktustól.

Kérem tagszervezeteink vezetőit, munkavállalóit, ha a mindennapok során találkoznak a konténer körüli bármilyen problémával, tájékoztassák erről környezetüket és az illetékeseket! Nagyon köszönöm!

Papp Ágnes, ügyvezető elnök

A szövetség évzáró elnökségi ülése

Az év utolsó elnökségi ülését tartotta december 5-én az ÉTA Országos Szövetség. *Papp Ágnes* ügyvezető elnök beszámolt az éves munkáról, és tájékoztatást adott néhány, tagszervezeteinket is érintő ügyről.

Vállalt programjait december 15-ig teljesítette az ÉTA: négy családi, négy rekreációs csoport üdülése mellett a diák közösségi szolgáltatók tábora is mindenki megelégedésére lezajlott. Közös gondolkodásra kérte az elnökség tagjait, hogy hogyan lehetne tartalmilag tovább fejleszteni a programokat. Egyet mindjárt mondott is: a mozgáskorlátozott szülők és gyerekeik családi nyaralását. A következő évben több pénzzel gazdálkodhat az ÉTA, így értelemszerűen megemelkednek a programokra szánt pénzek is.

Sok rendezvényen képviseltette magát a szövetség. A jövőben az ilyen eseményekről tájékoztatást kap az elnökség az adott hónap végén, hogy ne csak az elnökségi üléseken értesüljenek róla. Az érzékenyítő programokkal kapcsolatban elmondta, hogy a 2019–2020-as tanévben a Lämpás '92 Alapítvány tapasztalati szakértőivel fog együtt dolgozni az ÉTA. E programok bővítésén is érdemes gondolkodni. A legutóbbi ÉTA Vándorkiállítás az Evangélikus Hittudományi Egyetemen volt. A rektor úr szerint ott is jó lenne a hallgatók szemléletét formálni.

Jól halad a Patrónus program Martonvásáron: három család négy fiatalat patronál. A RIROSZ-szal kötendő együttműködési megállapodás megkötését az elnökség egyhangúlag megszavazta. Ennek értelmében jövőre az ÉTA-Hírek hasábjain és a honlapon is olvashatják a RIROSZ híreit.

A szakmai és foglalkoztatási pályázatok nyerteseinek pénzügyi elszámolása rendben zajlik, a végső határidő december 31. Februárban *Klein Éva*, a szövetség munkatársa, elmegy néhány szervezethez, megnézni, hol tartanak a megvalósításban. A Quinit Nonprofit Kft. tagfelvételi kérelméről is döntöttek: az elnökség minden tagja megszavazta felvételét. Benyújtója *Orbán Péter*. A kft.-nek közművelődési megállapodása van a gáti ön-

kormányzattal. *Klein Éva* részt vett az *Integő* nevű programjukon, és nagyon hasznosnak, jónak tartja. (Cikkünk a 16. oldalon)

A Vándorkiállításokkal kapcsolatban elmondta, hogy változtatni kellene az eddig gyakorlaton. A szövetségnek nincsen árusítási engedélye, viszont a kiállítás látogatói között vannak, akik venni is szeretnék. Azt javasolta, hogy kísérletképpen egy-egy kiállításon egy-két tagszervezet munkáit kellene kiállítani, és közülük az egyik szervezet munkatársa intézné az árusítást, számlaadást. Maradna az évi négy kiállítás, az ÉTA szervezné a kiállítóhelyeket, a megnyitáshoz kapcsolódó műsort, a termékek szállítását pedig a kiállító tagszervezet intézné. Hosszas ötletelés és mérlegelés után az elnökség megszavazta *Papp Ágnes* javaslatát. Jóváhagyta az elnökség, hogy a szövetség fölbontotta szerződését a Szuma Kft.-vel (cikk: 2. o.). Az EMMI és a civil szervezetek partnerségi megállapodásáról is beszámolt *Papp Ágnes* (1. cikkünket).

Az ÉTA elismerő díját Mezőberény város képviselő-testülete és polgármestere, *Siklós István* kapta a fogytékos és hátrányos helyzetben élő személyek támogatásáért. Ennek kapcsán merült föl, hogy ennek a díjnak nincs neve, mindig csak *ÉTA-díjként* emlegetjük. Az elnökségi tagok „házi feladata”, hogy törjék a fejüket, mi lenne a méltó név. Olvasóink is megírhatják ötleteiket.

A Nemzeti Fenntartható Fejlődési Tanács (NFFT) választható civil delegáltjai közé meghívást kapott a szövetség a szociális és egészségügyi szekcióba. Bár az ÉTA nem került be a szekcióba, az is megtiszteltetés, hogy a delegáltak kiválasztásánál gondoltak a szövetségre.

A következő évben is lesz két tagszervezeti találkozó: a tavaszi találkozót a közgyűléssel egybekötve tartja meg a szövetség, és lesznek tematikus napok is.

Az év végére is akadt feladat: meghívást kapott az ÉTA Szövetség a társadalmi vállalkozásokról szóló Vilniusban tartandó konferenciára.

– *ferenczy* –

Tájékoztatás a kiváltással kapcsolatos Partnerségi megállapodásról

Bizonyára mindannyian, de legalábbis nagyon sokan hallottátok a médiából, hogy a közelmúltban aláírásra került a Szociális Államtitkárság, az Európai Unió Államtitkárság és hat országos érdekvédelmi szervezet által (AOSZ, ÉFOÉSZ, MEOSZ, SINOSZ, MGVYOSZ, SVOE) az a Partnerségi megállapodás, mely a kiváltási stratégia újragondolását, a kiváltási folyamatok hatékonyságát szorgalmazza, segíti.

Természetes, hogy jó néhány tagszervezetünk esetében – amelyek működtetnek már TL házat, vagy házat – felmerült a kérdés, hogy az ÉTA, amelyik mindvégig elkötelezett volt és a mai napig is az a kiváltást illetően, miért nem volt az aláírók között?!

Fülöp Attila államtitkár úrral történt számos telefonbeszélgetést és levélváltást illetően, valamint elnökségi és ellenőrző bizottsági tagjainkkal történt levelezést követően, államtitkár úr megkért arra, hogy biztosítsam ar-

ról az ÉTA vezető testületét és tagszervezeteit, hogy természetesen számít szövetségünkre is a kiváltási folyamattal kapcsolatos közös munkában. Elsősorban szakmai vonatkozásban, a szolgáltatási gyűrű kialakításának folyamatában, ennek segítő támogatásában, kontrollálásában a kiváltás sikerének érdekében.

Kilátásba helyezte, a közeljövőben egy újabb Partnerségi megállapodás tartalmának megfogalmazását és aláírását a fentiekben ismertetett szakmai célok megvalósulása érdekében szövetségünkkel együttműködve.

Várjuk államtitkár úr jelzését az ÉTA-val történő közös munkát illetően, bízva abban, hogy átadhatjuk a már megszerzett tapasztalatainkat a kiváltással kapcsolatban, hiszen szervezetünk továbbra is elkötelezett a kiváltási folyamat sikeres lebonyolításában.

Papp Ágnes, ügyvezető elnök

Amit a GDPR-ról fontos tudni

Második tematikus napját tartotta az ÉTA Szövetség az adatvédelmi törvényről (GDPR) és arról, hogyan mutassuk meg szervezetünk munkáját hatékonyan. Érdekes, információkban gazdag előadásokat hallottunk.

Dr. Marschalkó Petra jogász, egészségügyi szakjogász a GDPR-ról írta a szakdolgozatát, de mint szerényen mondta: nem mondaná szakavatottnak magát, hiszen a törvény új, mindenki most tanulja. Sok példával fűszerezett előadása érthetővé tette a nálunk május 25-én életbe lépett uniós jogszabályt, ami minden tagországra nézve kötelező. Mivel ez eltérő területeket próbál lefedni, ezért a speciális helyzetekre az egyes országok megalkothatják saját rendeleteiket (speciális pl. az egészségügyre vonatkozó).

Előadása során tisztázott néhány fogalmat: pl. azt, hogy mi a személyes adat: ez csak a természetes személyekre vonatkozik. Az adatkezelő célját, eszközeit az adott szervezet határozza meg, az adatfeldolgozó az adatkezelő nevében jár el. (Adatkezelő pl. a futárszolgálat alkalmazottja is, aki elszállítja az árut, amit az adatkezelőtől kap.)

Megtudtuk, hogyan kell kezelni az adatokat: jogszerűen, amiben az az újdonság, hogy átláthatónak kell lennie, azaz az érintett számára is láthatóvá kell tenni, hogy tudja, milyen adatokat őriznek róla. Új elemként jelent meg az elszámolhatóság elve: dokumentálni kell az adatkezelést, azt írásban kell lefektetni, hogy az érintett hozzájárult az adatainak tárolásához.

Részletesen beszélt az ún. különleges adatokról, ezek pl.: a faj, vallás, politikai nézet, egészségügyi állapot és a szociális helyzet adatai. A főszabály ezekre nézve, hogy ilyeneket kezelni tilos, de van néhány kivétel is (pl. orvosi célból).

Akiknek az adatait kezelik, azoknak is vannak jogai, ezek: a tájékoztatás joga, az adatok hozzáférésehez való jog, az adatok korlátozásának joga vagy törlése, az adatok hordozhatósága (elvihető más szervezethez), és a tiltakozás joga az adatok kezelés miatt.

Az adatkezelő legfontosabb dolga: átgondolni, hogyan működik a szervezete, erről nyilvántartást kell

vezetnie, adatkezelési szabályt kell írnia (mit kell tenni az adatokkal pl. helyettesítésnél, korrekciónál).

Ami nagyon fontos: Marschalkó Petra szerint tagszervezeteinknél is kell adatvédelmi tisztviselőt alkalmazni, azoknál, amelyek egészségügyi adatokat őriznek (pl. foglalkoztatnak). A tisztviselő nem lehet alkalmazottja a cégnek. (*Dr. Limbach Viktória*, az ÉTA jogásza elmondta, hogy megbízási szerződést kell vele kötni, és akár ingyen is csinálhatja, de ez nem gyakorlat.) Tájékoztatót kell küldeni az érintetteknek, és mindig a szervezet működésétől függ, hogy mi ennek a tartalma. Lehet a honlapon is közzétenni a tájékoztatást. Ebben legyen benne, ki az adatvédelmi tisztviselő, hogy panasszal kihez lehet fordulni: név, cím, telefonszám. A lényeg: átlátható és pontos legyen a tájékoztatás.

Az adatfeldolgozásra vonatkozó működést is érdemes felülvizsgálni, és a munkatársakat is oktatni kell az életbe lépett új adatvédelemről, aminek betartását nem árt, ha a vezető időről-időre ellenőrzi. Példaként a jelszót említette a számítógépen. Azt ajánlotta, hogy józan ésszel kell végiggondolni az adott szervezet működését mindkét fél szempontjából.

Kérdésekre válaszolt előadása végén. *Papp Ágnes*, az ÉTA ügyvezetője az elhangzottakkal kapcsolatban megkérdezte: Készíthet-e a szövetség olyan általános mintát, ami kapaszkodót jelenthet a tagszervezeteknek? Marschalkó Petra ezt jó ötletnek tartotta, hiszen ezt a mintát mindenki a saját szervezetéhez igazíthatja.

Sorjázta a kérdések: Szóban lehet-e tájékoztatni? Válasz: Nem, ezt írásban kell megtenni.

Ha ellenőrzést kap a szervezet, az ellenőrök milyen adatokat kérhetnek? Mert például, ha a kormányhivatal jön ellenőrizni, akkor a foglalkoztatással kapcsolatos komplex orvosi vizsgálat eredményét meg kell neki mutatni. Válasz: Ez a kormányhivatal dolga, hiszen csak ez alapján tudja ellenőrizni a foglalkoztatás jogszerűségét.

Hogyan őrizzük az adatokat? Eddig csak lekaptuk a dossziét a polcra, ha a korai fejlesztőbe jött egy gyermek (hiszen nem csak egy ember foglalkozik vele), most mi a teendő? Válasz: elzárt helyen kell tartani, és csak az arra jogosult férhet hozzá.

Visszamenőleg is alá kell írni a hozzájárulást az adatok őrzéséhez? Válasz: nem, de ha szükséges (pl. adatok változása miatt), akkor igen.

Mikor semmisíthetők meg az adatok? Hét évig kell megőrizni.

Munka közben bizonyára fölmerülnek még kérdések, ezekkel *dr. Limbach Viktóriához*, az ÉTA jogászához fordulhatnak. Minden csütörtökön hívható 10 és 13 óra között a (06-1) 414 0501 telefonszámon, vagy írhatnak neki: a jogasz@eta-szov.hu címre.

– fá –

Metszéspontok V.

A szegedi Korinta Alapítvány és az Odú Központ V. szakmai konferenciáját tartotta *Metszéspontok* címmel november 16-án. Érdekes, informatív előadások hangzottak el, és csak a lap szűk terjedelme miatt kerül sor a konferencia ismertetésére következő lapszámunkban.

Az adománykérés technikái

Minden civil szervezetnek fontos a közösség támogatása. De hogyan mutassuk be az alapítványunknál, egyesületünknel folyó munkát, hogy a kívülállók támogassák céljainkat? Ezekről a fogas kérdésekről beszélt Jakubinyi László a tematikus napon.

A Szimbiózis Alapítvány vezetője, *Jakubinyi László* visszatekintéssel kezdte mondandóját. Az elmúlt húsz év alatt 300 pályázatot nyertek, ebből 30 esett tavalyra. Öt évvel ezelőtt tudatosan kezdtek járni olyan előadásokra, tréningekre, ahol arról hallottak: hogyan szerezhetnek pénzt. Tapasztalata szerint a civil szervezetek nem tudják jó bemutatni saját magukat. Túl hosszán, túl sokat beszélnek, és nem arról, ami az adott cég vagy vállalkozó profiljába illik. Talán ezért is van kialakulóban egy új szolgáltatás: az adományozó szervező.

Névjegy magunkról

Régen a kapcsolatok révén lehetett pénzt szerezni. Ma új szempontként merült föl: mi adunk, de szeretnénk látni, hogy az adományunk jól hasznosul-e. Megkérdezte a jelenlévőket: ha támogatást kérnek, mi az az első szó, amit a szervezetükről elmondának? Nehéz kérdés volt, mint ahogy az is: Egy percben mutasd be a szervezetedet a jelenlévő cégvezetőknek, akik a hallottak alapján eldöntik, kinek adnak pénzt. Jakubinyi Lászlónak ez már sikerült, így másoknak is menni fog. Elmondta nekünk is az „egypercesét”, és abban szó sem esett a Szimbiózis szerteágazó tevékenységéről, csak az adott célról, amire a pénzt kérte, a végén egy fogyatékos ember szavaival megerősítve.

Kérte: gondolják át saját szervezetük megjelenését, azt, amit a világnak meg akarnak mutatni magukról, azaz a honlapjukat. Mert a honlap virtuális névjegykártya. Saját papíralapú kártyájuk szövegén is érdemes változtatni. Arra is kaptak „receptet” a jelenlévők, hogy hogyan építsenek föl egy történetet. Például egy pályázatnál ők először is alaposan átolvassák a pályázatot, kihúzóval kiemelik a kulcsszavait, amiket föltétlenül beépítenek a pályázatuk szövegébe. Példaként az ÉTA-t hozta föl, levelet írtak az illetékesnek, amiben csak azok a tények voltak, amiért a levél megszületett. Megírták hány lakóotthona és TL lakása van a szövetséghez tartozó tagszervezeteknek, és ezek hány embert látnak el: összesen hatszázat. A levél üzenete ez a 600 ember volt, aminek alapján az ÉTA a legerősebb civil szervezet az országban. Ebben az esetben szót sem ejtettek a szövetség egyéb tevékenységéről, mert nem erre volt szükség.

Mindent tudni az adományozóról

Ha egy vezető elmegy pénzt kérni, akkor sok mindent kell tudnia a leendő adományozó cégéről. Mondandója legyen tényszerű, és mindenkinek azt kell megadni, amit hallani szeretne. Alapítványuknak 20-30 ppt-jük van arról, hogyan ismertessék, hogyan „adják el” magukat. Az üzenet egyértelmű és konkrét legyen, és íve legyen a ppt-nek vagy a beszédüknek. (Ők pl. ha ppt-t készítenek, összeszedik a legjobb fotóikat, aztán nekilát-

nak a válogatásnak.) Ajánlja, hogy mindenki vegye meg, és haszonnal forgassa a DrPrezi Tanácsadó Kft. által kiadott könyvet: *Dr. Németh László: Előadok, tehát vagyok, avagy a látható ember.* (Itt olvashatnak a könyvről ismertetést: <http://drprezi.hu/konyv/>)

Munkaköri kötelességként ajánlja, hogy hetente egy TED videót nézzenek. Tavaly a TEDx-en volt a MÜPA-ban, kapott hat percet. Négy napot készült rá. Tehát időigényes a felkészülés, de megéri. Mert nincs két egyforma előadás. Kezdetben ő is mindent el akart mondani magukról, de rájött, ahhoz hogy célba érjen a konkrét üzenetet kell megfogalmaznia. A ppt-t először meg kell tervezni papíron, azt is, hogy hogyan épüljön föl az előadás: 1. legyen aktuális, mondjon olyat, amit ők is megtapasztaltak. Példaként a standuposokat hozta föl, akik többnyire személyes dologgal kezdik, pl. mi történt a taxiban idejövet; vagy: mielőtt idejöttem, a feleségem azt mondta; 2. megtudni mindent, hogy milyen helyre megyünk, hogy a jelenlévők azt hallják, ami őket érdekli, hogy rájöjjenek: van közös dolgunk. Mert mi alapján ad egy cég pénzt? Azért ad, mert megteheti, azért hogy jó legyen, és hogy ezzel változást idézzen elő. Például a GINOP pályázatoknál ez benne van, és a magyar cégeknek is fontos: „Jobbá tenni a világot.”

Személyes történet kell

Jakubinyi László előadásait a fogyatékos emberek életéből vett személyes történetekkel illusztrálja, mert ritka az az adományozó, aki nagy tömegeket tud támogatni, de egy-egy embert igen. Személyes történet pedig úgy vihető be egy-egy előadásba, ppt-be, ha van benne személyes tapasztalatom, tehát hiteles. Amikor a Mézes Miskolc ötletéhez támogatókat keresett, akkor egy szót sem szólt az alapítványról. Az elmondott személyes történeten keresztül érezték úgy az adományozók, hogy a mézeskalácsból kisütött miskolci nevezetességekre érdemes egy milliót forintot összedobniuk. (Egy adományozói rendezvényen kellett ugyanis előadnia, ahol mindenki öt-öt percet kapott, hogy ismertesse: mire kéri a támogatást.) A Mézes Miskolcot kisütötték az alapítvány gasztroműhelyében, és a városházán kiállítást nyitottak belőle a Fogyatékos emberek világnapján, december 3-án.

Az előadás közben látott videókat csak hosszasan lehetne visszaadni, és a hatásuk sem lenne ugyanaz. Így csak azt írhatom befejezésül: sajnálhatja az, aki nem volt jelen. Legközelebb, ha Jakubinyi László erről tart előadást, menjen el. Megéri.

Ferenczy Ágnes

Eredményhirdetés sok nyertessel

Az ÉTA diák-önkéntes és közösségi szolgálat programjában részt vevő tanulók zártkörű pályázatának eredményhirdetésére december 6-án került sor. Az ünnepélyes díjátadót kiállítás is kísérte, a tagszervezeteinknél dolgozó fogyatékosággal élő emberek kézműves alkotásaiból.

1. díj: *Varga Laura*, Mezőberényi Evangélikus Gimnázium
2. díj: *Berecz Lili*, XVII. kerületi Balassi Bálint Nyolcévolyamos Gimnázium
3. díj: *Pál Brigitta* és *Nagy Tímea*, XV. kerületi László Gyula Gimnázium

4. díj: *Benkő Violetta*, *Danó Daniella*, mezőkovácsházi Hunyadi János Középiskola
5. díj: *Tóth Evelin Anasztázia*, Mezőberényi Evangélikus Gimnázium

Különdíjban részesültek:

Mester Péter, a martonvásári Pápay Ágoston Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium; *Zsély Dóra*, *Hámos Viktor*, *Rigó Karolina* a budapesti XV. kerületi László Gyula Gimnázium
A díjazottaknak gratulálunk!

Klein Éva

Az én közösségi szolgálatom

„Emlékezz mindenre, aminek örülsz, ami jó volt, emlékezz arra, amit érted tetted, a nehéz órákra, amelyek szerencsésen elmúltak, és azokra, akik segítettek abban, hogy elmúljanak. Emlékezz arra, hogy segíteni kell azokon, akik rászorulnak. Emlékezz arra, hogy önzetlen légy, fáradhatatlan, becsületes, igazmondó és önfeláldozó. Felejtsd el, ha félsz! Felejtsd el, ha gonosz indulataid vannak! Emlékezz arra, hogy mi a jó, és sose felejtsd el, hogy csak jót szabad tenned, ártanod soha.”

(Szabó Magda)

Amikor először lehetőséget kaptam, hogy az ÉTA-nál segítek, bevallom kicsit tartottam az egésztől, hogy egyáltalán menni fog-e nekem. Képzelnék magunkat a sérült emberek helyébe. Nap mint nap föl kell venniük a harcot a mozgással, hogy eljussanak oda, ahova szeretnének. Föl kell venniük a harcot a beszéddel, hogy megértessék magukat a többi emberrel. Ezért én nagyon tiszteltem őket. Elsőként elmentem Mezőberénybe a Mécses Egyesülethez, és találkoztam a bentlakókkal. Közös játékokkal megismerkedtem velük. Megkaptam minden fontos

információt, hogy kinél mire kell figyelnem és ki az, akivel máshogy kell viselkednem. A tapasztalataim alapján teljesen úgy kell viselkedni egy sérülttel, mint az összes többi emberrel. Sokan távolságtartóak, pedig ők is ugyanúgy emberek. Ők is ugyanúgy dolgoznak, mint ahogy a többi ember, és ugyanúgy éreznek és szeretnek. Nagyon nagy szeretet rejlik bennük például *Isten* felé is. Hiszen hívők és egyházi dalokat is szoktak közösen énekelni.

Örülök, hogy segíthettem a „Neked munka, nekem álom” program-

nál is. Csodálatos, hogy a sérültek álmait valóra váltjuk ezen a napon, és kipróbálhatják, hogy milyen lenne, ha ők minden nap ezt csinálhatnák. Valaki a gyerekeket szerette nagyon, és ellátogattak a mezőberényi óvodába.

Bennük is megvan az a hajlam és rátermettség, hogy kreatív alkotásokat hozzanak létre, hiszen mindenkiben ott lapul a tehetség. Hangszerken tanulnak, és van köztük, aki festményeket készít, amelyek díszítik a lakóotthont. Részt vehettem az egyik főpróbájukon, amikor énekeltek, gitároztak és ezeket egy karácsonyi ünnepségen előadták Mezőberényben.

Nemcsak sérülteknél segítettem, hanem egy idősebb néninek is. Szavait idézve: „nem nagyon megy nekem ez a modern világ” (Kolozi Magdolna), azaz segítettem neki a számítógépes ismeretek megtanulásában, miközben jókat beszélgettünk.

2018. július 16. és 21. között került megrendezésre az ÉTA tapasztalatösszegző, érzékenyítő tábora a Regens Wagner vendégházban, Balatonmáriafürdön. Nagyon jó élmények és emlékek maradtak meg, és jó tapasztalatok a sérültekkel való foglalkozásokon. Teszteltük, hogy az emberek mennyire segítőkészek. Elhagytunk szándékosan egy pénztárcát, és arra vártunk, hogy ki lesz az, aki megszólít, hogy elveszítettük. Aki segített és szólt nekünk, annak adtunk egy kártyát, amelyen az ált: *HŐS vagy*. Azért mert segített egy emberen, és ezt kellene tenni, ha bárkit látunk az utcán rosszulléttel vagy bármilyen más problémával. Nagyon sokan foglalkoznak azzal, hogy felmérjük az embereket. Sokan másra várnak, úgy gondolják, úgyis segít majd más, és nem mennek oda, elmennek mellettük – de legyünk mi azok, akik odamegyünk, és segítünk rajtuk. Ne a külsőről ítéljük meg őket! Mert a külsőségek alatt igazi emberi értékek rejlenek. Az élet nagy kérdése marad, hogy sok ember miért nem így gondolja, de én kivétel vagyok a sok közül, és segítek minden olyan helyzetben, amiben tudok.

A szemét eldobása az utcán már kevésbé volt pozitív, de viszonylag jó élményekkel mentünk vissza, és elmondtuk az érzéseinket és véleményünket. Miért nem lehet a sze-

metesbe tenni, amire már nincs szükségünk? Szennyezzük a környezetet és sajnos, azt kellett tapasztalunk, hogy ezek a tények nem érdeklik igazából az embereket. De mi legalább tegyük meg azt, hogy a kukába tesszük a szemetet, és nem teszünk kárt a természetben.

Azt már említettem, hogy iszonyat nagy szeretetet árasztanak, és amikor akadálypályát csináltunk nekik, akkor bizony olyan örömmel segítettek egymást, hogy ritkán látni ilyen összetartást. Szerintem jó kis csoport jött össze, könnyen teremttem kommunikációt mindenkivel, és azt hiszem, itt szereztem a legtöbb tapasztalatot az étás programok közül. Remélem, jövőre is lesz rá lehetőségem, hogy részt vegyek, és új barátokat szerezzek.

A nyáron kipróbáltam, hogy milyen egy kerekesszékekben ülni, és ho-

gyan kell irányítani azt. Viszont mikor más irányított, akkor én nem éreztem magam biztonságban, de biztos megszoknám néhány alkalom után. Ebből is arra következtetek, hogy ők maximálisan megbíznak az emberek segítőkészségében. Főlemelő érzés, hogy feltétel nélkül megbíznak bennem, és ez az érzés boldoggá tesz. Megmutatták, hogyan kell megfelelően vinni valakit. Jó érzés tolni egy sérültet, mert nekik ez segítség, és ha tudok segíteni, akkor vagyok teljes.

Az én véleményem szerint jó dolog ez az ÉTA, mert sok mindent tanultam már. Szereztem tapasztalatot és bizony magabiztosságot is, mert eddig távolságtartó voltam. Lehet, van még rajtam mit csiszolni, de remélem, hogy még az elkövetkező években a hiányzókkal kiegészítem.

Köszönöm a lehetőséget!

Varga Laura

Munkatársat várnak Perbálra

A Tovább Élni Egyesület Perbálon (Zsámbék mellett) fogyatékos fiataloknak családias, kis létszámú ápoló-gondozó otthont működtet. **Munkatársat keresnek** ápoló-gondozó munkakörbe (részmunkaidőben és tanulmányok mellett is folytatható).

Feladatok: az itt élő emberek fizikai ellátása, életvitelük segítése, körülöttük adódó teendők elvégzése, szabadidős programokban részvétel.

Érdeklődni a (06 20) 957 2867 számon lehet. Az önéletrajzot a tovabbelni@gmail.com címre várják.

Támogatás egyszerűbben

Jövőre a kisebb civil szervezeteknek 200 ezer forintos egyszerűsített támogatást vezet be a Nemzeti Együttműködési Alap (NEA), a nagyobbaknál a korábbi működési és szakmai célú támogatást pedig összevonják. A kisebb szervezetek, a közösségekért helyi szinten tenni akaró egyesületek, alapítványok pályázatait a feltételeknek megfelelően a keret kimerüléséig automatikusan évi kétszáz ezer forint támogatást kaphatnak.

Negyven évnyi hűség egy helyen

Mindig fájó, ha valaki kiáll a sorból, még akkor is, ha nem végleg akasztja szögre a hivatását. Orbánné Molnár Anikó a martonvásári Pápay Ágoston Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium igazgatója nyugdíjba megy.

Negyven évig dolgozott egy helyen, ebből 18 évet igazgatóként. Azt hiszem, ez a két szám sok mindenről beszél: hűségről, megbízhatóságról, kiemelkedő szakmai munkáról és kollégái szeretetéről. Erről a negyven évről beszélgetünk: a kezdeletről és a nyugdíj után következőkről.

– *Miért lettél gyógypedagógus?* – teszem föl a kötelező kérdést, és meglepődöm a magyarázaton. – A kezdő lökést 15 évesen kaptam. A tévében láttam egy riportfilmet *Kozmutza Flóráról*, és ez meghatározó élmény volt. Kivételes egyénisége átjött a képernyőn. Jelentkeztem a főiskolára, de nem vettek föl, ezért nyáron elmentem egy nevelőotthonba gyakorolni. Nehéz volt.

Sikertörténetek

Ez a nehézség persze nem tántorította el, és mivel csak 15 kilométerre lakott Martonvásártól, az ottani gyógypedagógiai iskolában kezdett dolgozni, és mellette tanulni oligophren és pszichopedagógia szakon –, ma már ilyen nevű szakok nem léteznek. Aztán amikor férjhez ment, Martonvásárra települtek. Munkahelyén végigjárta a számlátrát: volt nevelőtanár, osztályfőnök, a kollégium vezetője, igazgató. Mivel a pszichológia mindig érdekelte, ezért önszorgalomból sok-sok ismeretet, tudást szerzett, amit később a munkájában hasznosított.

Hogy a munkahelyi hűség fontos Anikónak, az általa alapított „iskola” díj is mutatja: ezt azok a munkatársak kapják, akik 15 éve az intézményben dolgoznak. Pénz nem jár hozzá, „csak” erkölcsi elismerés és köszönet az addigi munkáért. Ebben az iskolában azért is fontos az állandóság, mert a diákok hét éves kortól 25 éves korukig itt tanulhatnak.

Sikertörténeteket kérek Anikótól, hiszen a pedagógusi munka eredményességét épp ezek bizonyítják. Anikó a maga szerény, halk módján mosolyogva mondja: – Hozzánk értelmileg akadályozott gyerekek járnak, létszámunk száz körül van, ebből 50-55 a kollégista. Szakmai ismereteket is adunk, de nem szakmát, hanem képessé tesszük őket a munkavégzésre, a munkahelyi beilleszkedésre. Mi továbbra is az EMMI-hez tartozunk, és ez jó. 2015-ben bekapcsolódtunk a Salva Vita Alapítvány munkahelyi gyakorlat programjába, és már az első év után három fiatal el tudtunk helyezni a gyakorlati helyükön. De az az igazi, amikor például a kertészet vezetője hívta dolgozni a mi fiataljainkat.

Három modul van a készségfejlesztő iskolában: 1. textilmentő/feldolgozó; 2. háztartási; 3. szociális. Ez utóbbi modulba illesztették be most a munkahelyi gyakorlatokat is, mert időközben megszűnt a salva vitás projekt támogatása. Egy jól bevált modellt nem akartak abbahagyni csak azért, mert nincs rá állami pénz.

Beszélgetünk persze a tanárokkal szemben támasztott új követelményekről, pl. a minősítés rendszeréről. Ez Anikóéknál nem okozott semmiféle meglepetést. Nem ismeretlen dolgot kellett végrehajtaniuk, az iskolában ugyanis Anikó jóval az előtt bevezette a minőségfejlesztést, aminek szemlélete megegyezett az oktatási törvényben megfogalmazottakkal.

Amire még büszke: jelentős eredményeket tudtak elérni a tehetséggondozás terén, s iskolájuk, speciális iskolaként az elsők között vált ökoiskolává, és mára már örökös ökoiskolává.

A kapcsolatok fontosságáról

Arról is szót ejtünk, hogy az iskola, illetve Anikó, hogyan kapcsolódik az ÉTA Országos Szövetséghez. Ő nemcsak az iskola Együtt-Értük Alapítványának alapítója, hanem részt vett az ÉTA Országos Szövetség megalapításában is. Ez annak köszönhető, hogy mindig fontosnak tartotta a szakmai kapcsolatokat. Ez vezette el az ÉTA alakuló ülésére. Jó döntés volt, mindketten nyertek vele. Anikóék sok jó szakmai kapcsolatot köszönhetnek ennek, a legjobbat a szajki Fogadj el Alapítvánnyal. Az ÉTA elnökségének hosszú évekig volt a tagja. Amikor lemondott a tisztségéről, helyette *Botos Imrét* választotta meg a közgyűlés, ő a Pápay Ágoston iskola kollégiumának megbízott igazgatója – tehát a folytonosság megmarad. Megmarad úgy is, hogy Anikó a szakmai programokban továbbra is részt vesz, és továbbra is ő marad az iskola alapítványának kuratóriumi elnöke.

Az iskolában elindított ÉTA diák önkéntes szolgálat megvalósulásánál is ő bábáskodott. Ezt is sikerként róhatja föl azon a bizonyos képzeletbeli pálcán. Általában nyolc fiatal vesz benne részt. Az, hogy sérült fiatalok segítenek az épeknél, már önmagában jó, de az valóban szívet melengető, mikor az önkéntes fiatalok – akik évek óta egy kerekesebb székben ülnek – kérnek valamit az iskola igazgatójától. Nem maguknak, hanem a születésnapját ünneplő fiatal lányknak. Azt kérték, hogy az iskola snoezelen szobájában eltöltött idő legyen az ajándék, ahol vízgyűjtő is van, halk zene és meleg fények segítik a szenzoros érzékelést, pozitív élményt adva. A kívánság nagy sikerrel teljesült. Ezen föllelkesülve, lehet, hogy havonta megismétlik.

Az ÉTA programok közül segítőtje az ún. Patrónus program elindulásának, s lelkesen vesz részt az „Ismerj, hogy jól képviselhesd” című továbbképzések megtartásában is.

A következő évek

Készült a nyugdíjra, bár nem volt könnyű eldönteni: menni vagy maradni? Még csak 58 éves, tehát maradhatott volna. A következő évekre is vannak tervei: – A tanulás mindig fontos volt nekem – mondja. – A '90-es években Svájcban tanultam gyógypedagógiát francia nyelvterületen. A Waldorf pedagógia gyógypedagógia ága volt a szemléleti alapja ezeknek a kurzusoknak. Ennek köszönhetően nálunk már a '90-es években elindult az iskolában a gyógylovaslás, beiskoláztam a munkatársaimat festésterápiára, én pedig három-négy éve elindultam a hangtálak és a kineziológia irányába. El is végeztem a kimondottan gyerekeknek szóló képzéseket. A tanulási kineziológiát elkezdtem a gyerekekkel. Mértük a bemenetet és a kimenetet, és az eredmény bizonyította: van hatása, mérhető volt a teljesítmény növekedése. Ezek a tanulmányok az én személyiségfejlődésemben is segítettek. De az is megerősít, hogy van értelme ennek a munkának, hogy nemrégiben, mikor elhívtak egy tematikus napra hangtálazni, a végén odajött hozzám egy kislány, és nagy komolyan azt mondta: „Ez nagyon jó volt, köszönöm neked.”

Ferenczy Ágnes

Negyvenöt éves a martonvásári Pápay Ágoston Általános Iskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium. A tantestület megkapta Kásler Miklós miniszter elismerő oklevelét, Orbánné Molnár Anikó pedig – eddigi kitüntetései, köztük a két éve odaítélt Pápay Ágoston-díj mellé – a Pedagógusi Szolgálati Emlékérmet. Gratulálunk!

Munkába állás mentor segítségével

Az FSZK Foglalkoztatás 2017 pályázatának záró konferenciáján és az Erasmus Days 2018 Valueable workshopján jártunk, amelyet a budapesti Down Alapítvány tartott „A megváltozott munkaképességű emberek nyílt munkaerő-piaci foglalkoztatása” címmel október elején.

Két fontos felfedezést tehetett a résztvevő. Az egyik: Ha fogyatékos emberekkel foglalkozik, és azt látja Erasmus, ne menjen másik netoldalra, lehet, hogy pont az ő célcsoportjának alkalmas pályázattal találkozik. A másik: a legtöbb fogyatékos ember foglalkoztatható, csak meg kell adni neki a segítséget. Ha kell, az adott munkafolyamatot részekre bontva, és szükségük van mentorokra.

Az alapítvány 2017-ben csatlakozott a ValueAble programhoz, mely az Erasmus+ program keretén belül valósult meg. Cél: az értelmi fogyatékos emberek foglalkoztatása a vendéglátóiparban. Izgalmas előadásokat hallottunk, nemcsak az adott személyt fölkészítő segítőkéről, mentorokról, hanem maguktól az érintettektől is. Videókon láthattuk őket munka közben. A program keretén belül többen is eljutottak külföldi gyakorlatra: pl. Milánóba (erről is láttunk videót).

Eljött a BB'z Bar & Grill tulajdonos, *Angeli Barbara* is. Elmondta, hogy ő kereste meg a Down Alapítványt, és mint mondta: „szuper közös munka indult el.” Két Down-szindrómás személy dolgozik náluk, mielőtt beléptek volna tréninget tartottak a dolgozóknak. Munkájukkal elégedettek, egyre több feladatot lehet rájuk bízni és „sokat kapott a csapott attól, hogy ők nálunk dolgoznak.” (Jelenleg egy Down-szindrómás alkalmazottjuk van – *a szerk.*)

A BB'z Bar & Grill jelentkezhet a ValueAble arany fokozatú tanúsítványára, mert beszervezte a Caviar & Bull éttermet, ahol két Down-szindrómás személy dolgozik. Ők már le is adták jelentkezésüket az ezüst fokozatra, hamarosan megkapják.

Az FSZK Foglalkoztatás 2017 projektjéről *Kiss Tóth Petra* számolt be: 12 fogyatékos személyt helyeztek el a nyílt munkaerőpiacon. Célcsoportjuk a 16–30 évesek voltak mun-

katapasztalat nélkül, a 30 fölötti inaktívak, egyéb egészségkárosodottak (köztük idősek vagy kis-mamák).

Az ő tapasztalata az, hogy a munkahely megtalálásnál fontosak a kapcsolatok, az ismeretség. Ezen a területen nincs a fogyatékos embereknek olyan munka, amit egy az egyben el tudnának végezni. Előszűrőként a munkapszichológus megvizsgálja a jelöltet, hogy alkalmas-e a feladatra, a munkakörök pedig akadálymentesíteni kellett; részekre bontani a feladatokat. A betanítási időre gyakornoki szerződést kötnek. A betanulás alatt külső mentor segít, de egy empatikus, belső munkatársat is kiképeznek a segítségre.

Ha a jelölt beválik, akkor munkaszerződést kap, de még ekkor sem engedi el a kezét a külső mentor. Mindenféle kérdésben továbbra is segíti.

Az előadó néhány gyakran fölmerülő problémáról is szólt.

- A fogyatékos személyeket nem szocializálták a munka világába. A fejlesztő foglalkozásokon való részvétel ezt nem pótolja, ezért fokozatosan lehet csak bevezetni őket a nyílt munkaerőpiacra.

- A döntéshozónak, azaz a főnöknek nincs reális képe arról, mit jelent a fogyatékos személy alkalmazása. Ő dönt, fölveszi, de nem szól a

munkatársainak. Ez a feladat ilyenkor a mentorra hárul.

- Betanítás után új problémák jelentkeztek. A mentor jelenléte fegyelmzőleg hatott, de amikor elment, akkor lazult a mentorált fáradtságra hivatkozva. Ennek a kifogásnak a továbbiakban úgy vették elejét, hogy csökkentették a munkaidejét.

- A szülők nem támogatják a munkavállalást, aggódnak gyermekükért.

Néhány, a programban résztvevő és már dolgozó személy szintén beszámolt a tapasztalatairól, és videókat is láttunk a munkájukról. A The English Gardenben (angol nyelvű óvoda) dolgozó Down-szindrómás *Lévay Beáta* terít, tálal a gyerekeknek, felszolgál, takarít, és a gyerekekkel játszik az udvaron.

„Szeretem ezt csinálni – mondta –, vannak a gyerekek között magyarok is, odajönnek hozzám, kérdegetnek. Sokat jelent nekem, hogy kint vagyok az udvaron, és vigyázok a gyerekekre.”

Mentora *Boncz Bea* elmondta, hogy az oda-vissza kísérést kellett megoldani, mert az óvoda messze van Beáta lakhelyétől, valamint egyeztetni kellett egyéb programjaival. Ezért órarendet készítettek neki, amin már egy-két hétre előre látja az időbeosztását. Mielőtt belépett volna, gyakorolták az angol alapszókinccset, és angol gyerekdalokat, gyermekmondókákat hallgattak. Úgy látja, mióta Beáta az óvodában dolgozik, mintha kicserélték volna, boldog.

A ValueAble projektről itt olvashatnak: <http://www.downalapitvany.hu/node/132/>

Ferenczy Ágnes

Mérföldkövek, amelyek megváltoztatják a világot

Példák sokaságát hallom Lovászy Lászlótól, és csak kapkodom a fejem a szép új jövő miatt, ami egyszerre vonzó és ijesztő. Mert mi lesz az emberek nagy többségével? Mi lesz a fogyatékosokkal? Vajon egyre kevesebb munkásra lesz szükség, és akikre szükség lesz, azoknak is magasan képzeteknek kell lenniük?

Eddigi munkája sem volt unalmas, és amikor azzal a kérdéssel indítok, hogy érzi magát a Miniszterelnökségen visszapiillantással kezdi: – Kilenc évig dolgoztam az Európai Parlamentben *Kósa Ádám* mellett szakértő tanácsadóként. Eddigi tudományos, oktatói, szakmai munkámat alapul véve a kormányzati és stratégiai kutatások támogatására kértek föl a nyáron. Olyan típusú ügyeket, kutatásokat kell vizsgálnom személyesen, amelyek egyelőre még nem láthatók jól, de a tudományos-technológiai fejlődés és innováció sejtet valamilyen irányt és egyúttal olyan hétköznapi alkalmazási lehetőségeket is, amelyeknek összetettebb társadalompolitikai összefüggései is lehetnek, vagy már vannak is. Ezeknek az összefüggéseknek a feltárása, aspektusainak vizsgálata, elemzése a feladatom.

– Akkor meg tudja mondani, hogy mi lesz tíz-húsz év múlva?

– Jó lenne, de nem tudjuk. Ha visszatekintünk, hogy a jövőkutatás milyen területeken tudott eredményes lenni, akkor azt látjuk, hogy azt meg tudták becsülni, hogy nagyjából mi fog bekövetkezni, de hogy mikor, azt nem. Kedvenc példám az elektromos autó. A gondolat: autók árammal hajtása, már a hetvenes években fölmerült, az olajválságkor. Az USA Kongresszusa döntést is hozott erről, és a postai autókat elkezdték átállítani elektromosra. Közben rájöttek, hogy még sok pénzt kell beletenni a projektbe és a hatótáv is nagyon kicsi volt, és közben az olaj ára is visszaállt egy elfogadhatóbb mértékre az amerikai katonai fölényre is építve. Az elektromos autókkal nem foglalkoztak tovább akkor. Mondok egy másik példát: itt van az 5G technológia. Az 5G-nek olyan nagy a sebessége, és olyan adatátviteli teljesítménye van, ami lehetővé teszi, hogy több ezer kilométer távolságra tőlünk repülőirányító tornyokat hozzon létre az ember, és távolról igazgassák a repülőket. Ma még csak a 4G-t használjuk, de már most is lehetséges, hogy Ko-

szovó (KFOR akció) esetében a Liszt Ferenc nemzetközi reptér lássa el az irányítást. Ezt az 5G úgy tudja majd kiszolgálni, meggyorsítani, hogy nem lesz akadozás és egyszerre akár több virtuális reptéri irányító központ lehet egy helyen, és ez az első lépés az önvezető autók esetében is: idővesztés nélkül tudnak majd kommunikálni egymással. Nemcsak az autó tud kommunikálni a felhővel, ami az ő asszisztenciáját látja el, hanem a felhő az összes többi autót is látni fogja, kommunikálni tud velük, gyakorlatilag kizárva a baleseteket.

– Nekünk mi lesz a dolgunk?

– Semmi. Mint egy taxiba beülünk, és bemondjuk a címet. A 4-es metró sem vezet ember, a vezető benne lényegében csak biodíszlet. A következő, tokiói olimpián már csak önvezető taxik lesznek. Hollandiában vannak városok, amelyek között önműködő buszok járnak, igaz még csak 30-40 kilométer/óra sebességgel, mert nemcsak a járműnek kell okosnak lenni, hanem okos autótutak is kellene. Ettől még messze vagyunk, de nem annyira mint hisszük.

– Kicsit elborzadok ettől a szép új világtól, ugyanakkor örülök, hogy egy ilyen okos autót mindenki tud majd használni. De mi lesz az emberekkel?

– Az ember biológiai és társadalmi lény. Kezdetben házasította az állatokat, majd kitalálta a gőz-, később a villanymotort, a II. világháború után megjelent az integrált áramkör, a mikrocip és a számítástechnika, ami egyre több manuális és kognitív funkciót tud kiváltani. Megjelentek a különböző adatbázisok kezelésére alkalmas szoftverek, az ipari robotok, és most érkezünk el oda, hogy az ember teste maga is egy periféria, interfész lehet, amiben cserélhető „elemek” vannak. Gondoljon csak *Pristorius* műlábára. Ma már vannak olyan műlábak, amelyek gyorsabb futásra képesek, mint az „eredeti”. Többször írtam már arról, hogy a rehabilitáció fogalma teljesen meg fog megváltozni. Vannak olyan

eszközök, amelyeket a viselője érez, össze van kapcsolva az idegrendszerével: ha pl. megfog egy poharat, megemeli, akkor azt érzésként éli meg. Tehát nemcsak arról van szó, hogy pótlásra kerül egy hiányzó testrész, hanem adott esetben az a testrész mechanikailag vagy egyéb módon még jobb is lehet, mint az eredeti. Ez minőségileg új helyzetet fog előállítani, és meg fognak jelenni olyan etikai és egyéb kérdések, hogy hol lesz a határa annak, hogy a munkaerőpiacon az ember a saját testével hogyan rendelkezik, és mire lehet kényszeríteni és mire nem. Ma már vannak olyan autógyárak, ahol exoskeletont használnak. Ez egy külső váz, amibe belebújva az ember fizikai tulajdonságai megerősödnek. Ha pl. folyamatosan áll, a külső váz megtámasztja lábát, derekát, karját, és akár több 100 kilót is fel tud emelni, hordozni. A fizikai állapottól egyre kevésbé fog függni a munkavégzés. Ez például a mozgássérültek esetében nagyon hasznos lehet, azoknak például, akik deréktól lefele lebénultak. De lépcsőt is tudnak majd járni, és évek múlva az exoskeleton alig lesz látható. De vannak olyan megoldások, szintén a mozgássérültek esetében, amelyek az agyhullámokat tudják követni, s ezáltal a mesterséges intelligencia ki tudja találni, hogy milyen mozgást akar végezni az, aki nyaktól lefelé megbénult. Vagy lehet már a pupillamozgással is kommunikálni. Megjelentek olyan alkalmazások is, amelyek pl. a jelnyelvet szöveggé alakítják, és fordítva. (Ezt a SignALL nevű, magyar start-upos cég készítette – *a szerk.*) Ez az egyik irány.

A másik irány a biotechnológia: egyre több szabadalom születik ezen a téren is. Az USA-ban már szabadalmaztattak és azóta általánosan engedélyeztek is egy olyan génterápiás eljárást, amivel a vakság egyik típusát szüntetik meg. Előzetes becslések szerint, ha így halad a technológia, akkor akár tízezer génhibát lehet majd génterápiával kezelni. Ezzel új korszakba lép az emberiség, és itt jön megint a kérdés: hol a határ, hogy bizonyos betegség elkerülésére beavatkozzunk, és hol lépünk túl a határt azal, hogy a születendő gyermek legyen erősebb, jobban bírja a monotóniát stb.

Van egy harmadik eset is, 2016 óta lehetőség van arra, hogy egy gyermeknek genetikailag három szülője legyen. Ezt Európában eddig még csak Nagy-Britanniában engedélyezték. A szülőanya petesejtjének külső része sérült, ezt cserélték ki a donor sejtjével, így az anya sejtjének belseje, a mitokondrium kapott egészséges burkot. Ilyenkor kb. 99 százalékban megmarad az anya DNS-e. Tehát a gyermek genetikai állományának nagy része az eredeti szülőktől származik, de van egy apró rész (0,3% körül), amelyben egy másik nő DNS-ét hordozza. Ez is számtalan etikai kérdést vet föl, bár kétségtelen az is, hogy idén már több tucat, eredetileg életképtelen gyermek maradhatott életben ennek segítségével.

Példák sokaságát hallom Lovászy Lászlótól, és csak kapkodom a fejem a szép új jövő miatt, ami egyszerre vonzó és ijesztő. Mert mi lesz az emberek nagy többségével? Egyre kevesebb munkásra lesz szükség, és akikre szükség lesz, azoknak is részben magasan képzeteknek kell lenniük? Ugyanakkor jó, hogy nem kell majd mondjuk a szerelőre várni, mert a szakember távolból, okos szemüveggel a fején, megmondja, melyik huzal vagy bármi rossz, mit kell vele tenni, és a jelenlévő, közel sem olyan képzett munkás vagy akár maga az ügyfél végrehajtva a távolról jött utasítást, megjavítja azt. Operálni is lehet majd a távolból mint egy avatár, és ez is vonzó perspektíva. Véleménye szerint biztosan lesz átrendeződés a munkaerő-piacon, de nem úgy, ahogy ma sokan gondolják:

– A számítástechnika egyre több manuális munkát tud majd kiváltani, azonban az alacsonyabban képzettek számára is lesz munkalehetőség, hiszen a robotokkal ugyanúgy kell foglalkozni, mint bármilyen infrastruktúrával. Az én kutatási területem az ember szerepe ebben folyamatban. Egyfelől az ismétlődő, monoton és kreativitást nem igénylő területeken a robotok lesznek előnyben. Másfelől a munkák egy részét egyszerűbb lesz elvégezni és emiatt önmagában nem kell magasabb végzettség. Az ember a szolgáltatások területén tud versenyezni a gépekkel. A mesterséges intelligencia azt a területet tudja majd megtámogatni, ami az emberi kreativitást erősíti, még könnyebbé teszi. Ez azt jelenti, hogy a mesterséges intelligencia nem tudja megmondani,

hogy mit kell csinálni, azt viszont igen, hogy hogyan lehetne jobban, gyorsabban. Ezért szoktam mondani, hogy poszt-reneszánsz polihistorokra lesz szükség a jövőben. Úgy gondolom, mindig vannak mérföldkövek, amelyek megváltoztatják a világot. 2012 ilyen mérföldkö, akkor szabadalmaztatták a CRISPR-t (A DNS-módosítással kapcsolatos új fölfedezés, leírására, megmagyarázására nem vállalkozom – *a szerk.*), ekkor vezették be a mesterséges intelligencia-alapú asszisztensekkel felszerelt okos telefonokat. Ezek épp olyanok, mint *Gutenberg* fölfedezése, a könyvnyomtatás. Bár – teszi hozzá – azt sem ő találta föl, hanem jóval előbb a koreaiak, ám a hír nem jutott el Európába.

Természetesen ENSZ-béli munkájáról is kérdezem, különös tekintettel hazánk országjelentésére a fogyatékos emberekkel kapcsolatban. – Erről nem nyilatkozhatom – mondja – mert a bizottság aktív tagja vagyok. Zárt ülésen döntünk (Magyarország esetében magyarként engem ki is zárnak a konzultációkból), a vélemények eltérőek lehetnek, de a végén a közös álláspont közös döntés eredménye. De erről, csak úgy mint a bírák, nem mondhatok véleményt – ezért készülnek a záró következtetések (Concluding Observations), amelyeket bárki elolvashat a neten. A miniszteri biztosi és az ENSZ bizottsági munkám tökéletesen kiegészítik egymást. Az ENSZ-ben jogról, etikáról van szó, a másikonál technológiákról és előrejelzésekről. A kettőt össze kell fésülni ahhoz, hogy mindezekre az elemi változásokra fel tudjunk készülni. Ha minden igaz, akkor a Corvinus Egyetemen megjelenik egy könyv, aminek egyik fejezetét én írtam erről a kérdéskörrel, és fölveti azt, hogy néhány évtizeden belül az emberiség képes lesz arra, hogy az embert magát fejlessze biológiai érte-

lemben. (Címe: *Homo sapiens con-rectus – ime, a fejlesztett ember!*)

– *Ennyi munka mellett jut idő a tizenegy éves fiára?*

– Tegnapelőtt volt az iskolában egy projektje: az okos városokról kellett beszélnie, a közlekedésről, az infrastruktúráról, a napelemekről és erőművekről és arról, hogy milyen követelményeknek kell megfelelniük, hogy élhető legyenek. Vacsora közben mindig ilyen témákról beszélünk, már most nyitottnak kell lenni az ilyen dolgokra.

– *Régen fociztak ebben a korban a gyerekek.*

– Focizik ő is, emellett úszik és vív is, az amatőr sport fontos része a mindennapjainak. Ellenben nagyon érdekli a földrajz. Ötévesen fejből tudta az összes zászlót és az országok neveit és kezdőbetűit – így tanultuk meg az ABC-t, és már óvodás korában olvasott is. Nyolcévesen már tudta a világ országait és azok főbb adatait. Ezzel korán eljutottunk a pénzérmékhez és a történelemhez is. Mivel nejem nemcsak csodálatos anya és még nálam is képzetesebb társ, hanem öt nyelven is beszél, így adott volt az, hogy fiunk is könnyedén tanuljon nyelveket, amíg Belgiumban éltünk. Ma már eredetiben néz angol és francia nyelvű videókat és filmeket. Hobbink az utazás és a fiunk mindenhová jön velünk, kivétel nélkül. Sokat felhasználtam a korai fejlesztés terén szerzett személyes tapasztalataimból is, hiszen a szüleim is rengeteget foglalkoztak velem hallássérülésem miatt. Mi azért utazunk, hogy közös élményeink legyenek, hogy tanuljunk, ismereteket szerezzünk. Növeli a nyitottságot, ha különböző országokat, különböző kultúrákat ismer meg már most és az élményeket közösen éljük meg, beszéljük át.

Ferenczy Ágnes

Lovászy László (1973)

80%-os hallássérüléssel él. Jogászként végzett a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karán 2000-ben. Végzés után továbbra is tanult hol Magyarországon, hol külföldön. Néhány a tanulmányok közül: nemzetközi angol posztgraduális diploma, Ludwig Maximilians Universitát, München, Nyelv- és Irodalomtudományok Tanszék (2003); ENA francia-magyar EU-s diploma (2004), PhD fokozat: Szegedi Tudományegyetem (2007, doktori értekezésének címe: *„Semmit rólunk, nélkülünk!” - A fogyatékos emberek jogi helyzete Európában, különös tekintettel a fogyatékos emberekre vonatkozó nemzetközi, Amerikai Egyesült államokbeli és európai uniói jog fejlődésére*); jogi szakvizsga (2009). Ez év júliusától a Miniszterelnökség miniszteri biztosa, a kormányzati stratégiai kutatások támogatásával kapcsolatos feladatokat látja el. Mivel nem kormánytisztviselő, megtarthatta más munkáit is: a Corvinus Egyetemen a Jövőképesség Kutatóközpont munkatársa, az ENSZ fogyatékosügygel foglalkozó bizottságának (2016-ban még nagyobb többséggel, titkos szavazáson újraválasztott) magyar tagja, 130-nál is több cikket, tanulmányt írt, folyamatosan publikál.

Saját élet a Lámpás '92 otthonában

Nyunyó – mindenki így szólítja, pedig a becsületes neve Hermann Krisztina. Több mint egy évtizede ismerjük egymást. Hogy a találkozásunk hol esett, azt már meg nem mondom, valamelyik Lámpás rendezvényen, vagy az alapítvány alkotótáborában.

Ahová kitelepül a Lámpás Kézműves Műhely, vagy bemutatót tart, ott biztosan megtalálható *Hermann Krisztina*. Szót ért mindenkivel, ha kell, ölébe veszi a kisgyereket, és együtt tolják-húzzák a szövőfát (amit persze lehet, hogy nem így hívnak). Most Gödön beszélgettünk a művészeti tábor ebédszünetében. Ami nem igazi szünet, a fél társaság épp a videokészítés titkait lesi el. Egy ideig mi is bambuljuk őket, aztán kimegyünk az izzó napsütésbe. Szereti a tábort, szeret festeni, és úgy látja (én is) az évek során sokat fejlődött. Nézegetjük Krisztina spagettis képeit. Az idej központi téma ugyanis: az Ebéd-idő. Ki hinné, hogy a spagetti színésre befestve akár műalkotás is lehet? Lehet.

Hányatott gyerekkora volt. Tizenhárom éves korában tudta meg, hogy örökbe fogadták. Amikor az anyja túlórázott, vagy szórakozni ment, akkor ő vigyázott a kishűgára. Közben az örökbe fogadó házaspár elvált, a hűg már a

második házasságból született. Egy baleset miatt vagy másfél évre kerekkes székbe kényszerült. Azt mondták, nem fog belőle kiszállni. A fizioterápiának és saját akaraterőjének köszönheti, hogy felállt a székből, és a járásán semmi nem látszik. Dísznövénykertésznek tanult, még díjakat is nyert.

Az egész családból a nagybátyját szerette a legjobban, aki Zalában lakott. Egy szép napon kapta magát, és elindult Budapestről gyalog hozzá. Aludt mindenhol: padon, réten, mikor hol esteledett rá. Ez a nagybátyja tanított meg írni, olvasni. (Krisztina kisegítő iskolába járt.) A mai napig fájlalja, hogy nem mondták meg neki, hogy meghalt, és nem lehetett ott a temetésén. Nevelőotthonba került. Ott sem volt jó: ide-oda dobálták, mire egyik helyen megmelegedett, mehetett a másikba. De a rosszban is van valami jó: a nevelőotthoni-ságának köszönheti, hogy bekerült a Lámpás programjába. Az alapítvány ugyanis állami gondoskodás-

ból kikerülő fiataloknak (is) ad szállást, munkahelyet.

Élheti a saját életét. Gödön lakik a párjával, a Lámpás '92 Alapítvány egyik lakóotthonában, és munkája is az alapítványhoz köti. A kézműves műhelyben dolgozik. Itt az a jó, hogy sokféle munka van, ráadásul a legtöbbje olyan, aminek a végeredménye szép. Krisztina nagyon szépen sző, de a műhelyben folyó többi munkához is ért. Most épp kötélverő, amiről az embernek a jó vastag hajókötelek jutnak az eszébe. Legalább is én erre gondoltam, amin Nyunyó jót nevetett, majd precízen elmagyarázta a kötélverés technikáját. Az alapítvány dolgozói rontott szemüveglencséből, decoupage technikával, csodás virágékszereket készítenek, a nyakba akaszthatóknak verik a kötelet, de ha kicsit vastagabb fonalból készítik, vagy többet összesodorintanak, akár nyakláncként is hordható, gyöngyökkel díszítve.

De a nagy szerelem a ló. „Tanulom”, mondja, és amikor teheti, szabadidejében a lovánál van. *Andics Bernadett*-től tanult lovagolni, akihez mély barátság fűzi. Mamának hívja, de így hívja az alapítvány ma már nyugdíjas vezetőjét, *Makrai Józsefné Klárit* is, és ez sok mindent elmond az alapítványban uralkodó légkörről. Most jelent meg egy új, meghódítandó sportág az életében, az íjászat. Krisztina nagy terve, hogy szabadsága alatt olyan helyre megy, ahol legalább az alapokat megtanulhatja. Ahogy én megismertem, biztos vagyok abban, hogy megtanulja az íjászat technikáját, és azon sem lennék meglepve, ha egy szép napon azt mondaná: megtanulom az íj készítését is. Menni fog neki.

Utóirat: Beszélgetésünk óta eltelt néhány hónap. Itt volt az ideje, hogy megkérdezzem, sikerült-e nyáron íjászcodnia? Krisztina ragyog és boldog: volt *Kassai Lajosnál*, és még megy is. A neves íjásztól megkapta *Levelek* c. könyvének neki dedikált példányát.

Ferenczy Ágnes

Szakmai tanulmányút az Egyesült Államokban

Az Egyesült Államok Nagykövetsége és az Amerikai Külügyminisztérium szervezésében lehetőséget kaptunk, hogy részt vegyünk az International Visitor Leadership programban. Ennek köszönhetően három hetet tölthettünk az Egyesült Államokban.

A tanulmányutunk célja, hogy minél több fogyatékos ügyben dolgozó szakemberrel és szervezettel találkozhassunk, tapasztalatot szerezhessünk, kapcsolatokat építsünk, és megismerjük, majd otthon megosszuk a jó gyakorlatokat. Csoportunkat nyolc olyan szakember alkotta, akik aktív szerepet töltenek be a szociális területen. A három hét alatt négy állam négy városába jutottunk el. Mindenhol három szakmai napunk volt, programjainkat helyi vendéglátóink szervezték.

1. Washington

A program nyitásként első állomásunkon Washingtonban, megtekintettük a főváros nevezetességeit, és találkoztunk a fő szervező, a World Learning szervezet, valamint a külügyminisztérium (U. S. Department of State) képviselőivel. A szakmai program során előadást hallgattunk az amerikai fogyatékosügyi törvény (ADA) létrejöttének körülményeiről, az amerikai politikai rendszer felépítéséről, a Nemzeti Fogyatékosügyi Tanács (National Council on Disability) tevékenységeiről, feladatairól.

Emellett ellátogattunk a Fogyatékossgal Élő Személyek Amerikai Szövetségéhez (AAPD), amely egy érdekvédelmi szervezet össz-fogyatékosági szinten, továbbá a Capitolium irodájában beszélgettünk a fogyatékos ügyben tett intézkedésekről. Az Egyesült Államok Hozzáférési Testületénél (U. S. Access Board) és a tömegközlekedési központban pedig az akadálymentességgel kapcsolatos intézkedéseket ismertük meg. Külön érdekesség volt számomra, hogy az utóbbi szervezetnél

külön programot dolgoztak ki értelmi fogyatékos személyeknek, hogy önállóan tudjanak közlekedni.

Az itt töltött idő alatt megtudtuk, hogy az 1990-ben hatályba lépett amerikai fogyatékosügyi törvény, az ADA (Americans with Disability Act) Egyesült Államok szerte nagy hatással van az intézkedésekre, ide tartozik még a fejlődési rendellenességekkel élő személyek életét elősegítő (DD Act), valamint a szakmai rehabilitációra vonatkozó törvény és más egyéb, a fogyatékossgal élő személyek életminőségének javítását célzó törvények, rendeletek. Noha az Egyesült Államok nem írta alá a *Fogyatékossgal élő személyek jogairól* szóló ENSZ egyezményt, mégis, az említett törvények mind magukba foglalják ennek elveit, és ez látszik az intézkedéseken, valamint az akadálymentesítés megvalósulásán (pl. minden újonnan épülő társasház öt százalékának akadálymentesnek kell lennie).

2. Los Angeles

Második állomásunk Los Angeles (Kalifornia) volt. Itt ellátogattunk a Los Angeles megyei fogyatékossgal élő személyekért dolgozó bizottságba. Feladatuk: programok és szolgáltatások nyújtása az egyenlő hozzáférés érdekében az oktatás, foglalkoztatás, közlekedés, akadálymentesítés és a szabadidős tevékenységek területén. Vendégül látott minket a Disability Rights California jogvédő szervezet. Remek szakember gárdája kifejezetten a fogyatékossgal élő személyek jog-

Cikk folytatása a 14. oldalon ►

► *Cikk folytatása a 13 oldalról*

sértésével foglalkozik az oktatás, foglalkoztatás, lakhatás és az akadálymentes hozzáférés területén.

Megtekintettünk egy akadálymentes, minden gyermeknek használható játszóteret, amit a Shane's Inspiration Alapítvány építtetett helyi adományokból nemcsak Kalifornia államban, hanem más államokban, sőt Európában is. A városházán nagy nyitottsággal fogadtak minket az 1974 óta működő Los Angeles-i Fogytékosügyi Minisztérium képviselői, akik beszéltek az intézkedéseikről, az ADA érvényesítéséről Los Angelesben, valamint egy általuk szervezett filmfesztiválról, amelyen fogyatékossgal élő személyekkel kapcsolatos, róluk szóló filmek kerültek bemutatásra.

A szakmai programok mellett, a szabad hétvégén, ellátogattunk több múzeumba (Getty Múzeum, Griffith Park, Getty Villa), amelyek mind maximálisan megközelíthetők voltak kerekesszékekkel, és ez igaz a tömegközlekedési eszközökre is. Mindannyiunkat lenyűgözte a híres amerikai filmstúdió, a Universal Studios tematikus parkja, ahol minden vidámparki gép, moziterem, nézőtér teljesen akadálymentes volt, gond nélkül használható minden eszközt a mozgássérült személy. És akkor még nem említettem a taxit: öt percen belül ott volt, elektromos rámpával működött, és alkalmas volt elektromos kerekesszékes emberek szállítására.

3. St. Louis

Harmadik állomásunk az Egyesült Államok középső részén található St. Louis volt (Missouri), ahol nagyon színes szakmai programmal vártak minket. Ellátogattunk a Paraquad szervezethez. Céljuk a fogyatékossgal élő

személyek önálló életvitelének támogatása különféle programokkal, szolgáltatásokkal. Működtetnek akadálymentes konditermet, társadalmi vállalkozásként kávézót, és anyagilag támogatják az érintett személyeket azért, hogy ne intézményes keretek között kelljen élniük. A LifeBridge Partnership szervezet is vendégül látott minket. Ők fogyatékossgal élő gyermekek táboroztatásával és idősebb érintett személyek szabadidős tevékenységének szervezésével, támogatásával foglalkoznak.

Igen fontos munkát végez még az érintett személyek foglalkoztatásának elősegítésével foglalkozó Starkloff Disability Institute. E szervezet vezetője *Colleen Starkloff*, férje, *Max* egy baleset során nyaktól lefelé lebénult, rengeteget tett feleségével együtt a helyi fogyatékossgal élő polgárok életminőségének javításáért, többek között a metró akadálymentesítéséért. Az ő nevükhöz fűződik egy olyan univerzális design szerint épült társasház, ami hozzáférhető mindenkinek, függetlenül attól, hogy milyen élethelyzetben él, ugyanis a házban nem csak sérült emberek élnek. Megnéztük a házat, valamint az egyik, ott élő, elektromos székekkel közlekedő lány lakását, és láthattuk: mit is jelent az egyetemes tervezés. Nagyon érdekes volt mindezek után az Arch Múzeum, ahol szintén hatalmas figyelmet fordítottak az akadálymentes hozzáférésre, mind a közlekedés, mind a látás-sérültek szempontjából.

Vendégül láttak minket itt is a városházán, ahol a polgármester asszony is köszöntötte csapatunkat. Itt találkoztunk az ADA törvény érvényesülését koordináló, maga is kerekesszékesben élő fogyatékossgügyi biztossal és szintén érintett helyettesével. Alapelvük: nem mindegy, hogy valaki mások segítségével, vagy önállóan tud egyenlő eséllyel élni. Sokat megtudtunk tőlük a biz-

tosítási rendszerről (Medicaid és Medicare), és hogy ez mi módon segíti a fogyatékossgal élő személyeket. Nagyon nyitottak a Magyarországon történő intézkedésekre: ENSZ egyezmény érvényesülése, személyi segítő rendszer, foglalkoztatás stb.

Utolsó állomásként az Uppity Színházi Társulat vezetőjével találkoztunk, ő fogyatékos személyek részvételével rendez különféle színházi előadásokat, amelyekben fontos szerepet játszik a próza, ének, tánc és a mozdulatszínház. St. Louisban töltött napjaink különlegessége volt továbbá a Home Hospitality program, amelynek során vendégül láttak minket az ott élő személyek, köztük a már előbb említett Colleen Starkloff, valamint a belga konzulátuson dolgozó *Marc Vanacht* és kedves felesége. Így betekintést nyerhettünk egy Amerikában élő helyi lakos életébe, a kultúrába, és kellemes órákat töltöttünk együtt.

Itt is nagyon pozitív élmény volt a szabadidőnkben meglátogatott állatkert, ahol a kisvasút és minden egyéb eszköz maximálisan akadálymentes volt, valamint a Missouri Történelmi Múzeum, ahol külön kiállítási felületet szenteltek a fogyatékossgal élő személyek jogainak, és annak, hogy az érintett személyek mikortól léptek föl saját érdekeik védelmére. St. Louisban ezen mozgalmak az 1970-es években indultak el. Ennek eredményei meglátszanak a tömegközlekedés, a múzeumok és az egyéb közintézmények hozzáférhetőségében, de a mozgalom hatása kiterjedt az oktatásra, a szolgáltatásokra és természetesen az önálló lakhatásra is.

4. Philadelphia

Utolsó állomásunk Philadelphia (Pennsylvania) volt, ahol szintén nagyon komoly szakmai programot állítottak nekünk össze a helyi szervezők. Elsőként a Temple Egyetemre látogattunk el, ahol külön intézetet működtetnek a fogyatékossgal élő hallgatóknak, ami egyenlő esélyekkel hozzáférhető tanulmányokat biztosít számukra, illetve kidolgoztak egy programot értelmi sérült fiataloknak, hogy részt vehessenek különféle egyetemi kurzusokon, és még bizonyítványt is kaphatnak erről. Vendégül látott minket az Egyesült Államok egyik legnagyobb tévéadás szolgáltatója, a Comcast is, ahol az akadálymentes technológiai eszközöket mutatták be (pl. hanggal vagy szemmel irányítható okos tévé), a városházán pedig *Charles Hortonnal* találkoztunk, aki helyi szinten az ADA törvény érvényesüléséért felelős.

Ugyanitt beszélgettünk *Scott Westfallal*, aki az akadálymentes hozzáférés koordinátora egy olyan testületben, ami a helyi lakosok lakhatását támogatja.

Programunkhoz tartozott még a Pennsylvania Adaptív Sportközpont meglátogatása, valamint a Philadelphia Művészeti Múzeum megtekintése, ahol rendkívüli tárlatvezetést kaptak a látássérült résztvevők, és a kitett festmények dombornyomott mását is letapogathatták. Ez a múzeum mindamelllett, hogy szintén akadálymentes, művészeti kurzusokat tart különféle fogyatékossgal élő személyeknek. Betekintést nyertünk egy szintén lakhatást támogató szervezet tevékenységébe, ahol javítási munkálatokat ajánlanak fel olyan embereknek (legyen fogyatékossgal élő vagy idős), akiknek átalakítást kell végezni a lakásukban azért, hogy azt ne kelljen elhagyniuk, mert nem akadálymentes. Ide tartoznak az alábbi átalakítások: lépcső, fürdőszoba, bejárat, emelő lift beépítése stb. A program támogatja az átalakítás költségeit is. Programunk és az itt töltött három hetünk méltó zárása volt, hogy megnéztük a Philadelphia Balett előadásában *Shakespeare: Rómeó és Júlia* c. előadását. A színházba sem jelentett problémát az akadálymentes bejutás, és a nézőtér is külön helyet biztosított a kerekesszékes nézőknek.

Összegzés

Nagyon hálás vagyok, hogy részt vehettem ebben a színes programban, hiszen sokat tanultam a három hét alatt, rengeteg olyan jó gyakorlatot, ötletet láttam, ami a jövőben biztosan vissza fog köszönni a munkám során. Amit leginkább megtapasztaltam és „hazahoztam magammal”, hogy milyen sokat számít a döntéshozók és a társadalom hozzáállása a fogyatékossgal élő személyekkel kapcsolatban, hiszen ha a szemléletünkben, fejünkben megvan a nyitottság arra, hogy támogassák az említett személyek társadalmi csoportját, akkor ez megmutatkozik a törvényekben, rendeletekben, az épületek, közintézmények, szórakozóhelyek stb. hozzáféréseiben és a segítségnyújtási, támogatási hajlandóságban. Mindezek miatt fontos itthon is a szemléletformálás, hiszen ez az első lépése annak, hogy befogadó legyen a társadalom, és innentől kezdve a célokat sokkal könnyebben lehet megvalósítani.

Köszönöm az Egyesült Államok Nagykövetségnek és az amerikai külügyminisztériumnak, hogy lehetőséget biztosított, hogy mindezt megtapasztalhassuk.

Györke Nóra

Integető: Generációk a társadalmi integrációért

December 4. Esős reggel. Söt, esős és hideg reggel. A XVI. kerületi KNSE (Kertvárosi Nordic Sportkedvelő és Életmód Egyesület) néhány tagja, *Bisztrai György* sportoktató vezetésével az időjárás zordsága ellenére bemelegítő edzést tart.

Bemelegíti testüket és lelküket egyaránt. Hogy miért? Mert olyan napra virradtak, amelyik újat hoz.

Újat hoz az Szép Jelen Alapítványnak, a szervezőnek, újat a programgazdának, a Quinit Nonprofit Kft.-nek, az érdi Móra Ferenc Általános Iskola értelmi sérült tanulóinak, és természetesen azoknak az aktív nyugdíjasoknak, akik a KNSE tagjai.

Az új pedig mit is jelent? Egy olyan integrációs modell bevezetését, amelynek keretén belül nyugdíjas klubok és alapfokú gyógypedagógia intézmények kapcsolódhatnak össze, egy-egy kirándulás alkalmával. Az együtt

töltött nap, az élmények, a személyes találkozás olyan kapcsolatok kiépítését teszi lehetővé, amely minden résztvevőnek csak adhat.

Az első ilyen kirándulás helyszíne a Fecskepalota volt Gánt-Bányatelenen, a Vértesben. Itt megismerkedhettek a sérült fiatalok a nordic walking sporttal, eltölthettek néhány kellemes órát a szabad levegőn, kemencés finomságokat ebédelhettek, és még a Mikulás is megörvendezettte gyerekeket. Útban hazafelé Majkra is ellátogattunk.

Mindaz, amiről írtam csupán a keret, bár nagyon fontos keret, ami megteremtette a lényegét. A szívek összerterek, a generációk találkoztak, a program megvalósult. Az ÉTA Országos Szövetség pedig a jövőben is tervezi a program támogatását, lehetőségeihez mérten, hiszen egyedülálló kezdeményezésről van szó.

Klein Éva

A Lámpás '92 kiállítása

A Lámpás '92 Alapítvány hagyományos gödi nyári művészeti táborának képeit láthatják az Impact Hub Budapestben (Ferenciek tere 2.). Az *Ebédidő* c. kiállítás december 4-én nyílt meg, és január 11-ig tart nyitva. Megnézhető hétköznapokon 12–18 óráig. A tematikus táborban idén ehető alapanyagokból is készültek a képek. A tábor művészeti vezetője évek óta *Pető Hunor* Munkácsy-díjas képzőművész. A kiállítást *dr. Gadó Zsuzsa* művészeti kurátor és *dr. Bajkai István* országgyűlési képviselő nyitotta meg. Fővédnöke: *Papp Ágnes*, az ÉTA ügyvezető elnöke. A megnyitó jó hangulatához *Murányi Máté* gödi gitárművész játéka is hozzájárult.

A tábor művészeti vezetője évek óta *Pető Hunor* Munkácsy-díjas képzőművész. A kiállítást *dr. Gadó Zsuzsa* művészeti kurátor és *dr. Bajkai István* országgyűlési képviselő nyitotta meg. Fővédnöke: *Papp Ágnes*, az ÉTA ügyvezető elnöke. A megnyitó jó hangulatához *Murányi Máté* gödi gitárművész játéka is hozzájárult.

Jobb velünk a világ!

A Nem Adom Fel Alapítvány, az Emberi Erőforrások Minisztériuma, a Salva Vita Alapítvány és a KézenFogva Alapítvány szervezésében a Fogyatékos emberek világnapján, december 3-án, ötödször került megrendezésre a *Jobb velünk a világ!* gálaest a budapesti Nemzeti Színházban.

Fülöp Attila, az EMMI szociális államtitkára ünnepi beszédében többek között ezt mondta: A legfontosabb a fizikai és információs akadálymentesítés, valamint a foglalkoztatás megteremtése. Ma már a fogyatékos, megváltozott munkaképességű emberek 40 százaléka dolgozik, 2010-ben még csak 18 százalékuk.

Az esemény egyik fontos célkitűzése, hogy felhívja a figyelmet a társadalmi integráció fontosságára és arra, hogy a fogyatékosokkal élő emberek is értékes részei mindennapjainknak. A gálaesten elismeréseket adtak át a fogyatékos, autista emberekért végzett tevékenységért.

Főllépett többek között a Parno Graszt, *Agárdi Szilvia*, *Pető Balázs* Down-szindrómával élő versmondó és Never Give Up Gospel Kórus.

– klein –

ÉTA-HÍREK

A lap egyes írásainak tartalma nem minden esetben egyezik a szerkesztőség véleményével.

Értelmi Sérülteket Szolgáló Társadalmi Szervezetek és Alapítványok Országos Szövetsége (ÉTA) kiadványa

1158 Molnár Viktor u. 94–96. ● Telefon/fax: (06 1) 414 0501 ● e-mail: iroda@eta-szov.hu ● honlap: www.eta-szov.hu ●

www.facebook.com/ETASzovetseg/

Szerkesztő: Ferenczy Ágnes ● Telefon: (06 30) 206 4617 ● e-mail: firinc@gmail.com

Nyomda: Z Print Nyomdaipari Bt. ISSN 1788-2877